

ВЕЛИКОТЪРНОВСКИ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЙ“

СТАНОВИЩЕ

От: проф. дн. Мария Минкова Павлова, Великотърновски университет „Св. Св. Кирил и Методий“, Стопански факултет, катедра „Финанси и счетоводство“, определена за член на научното жури със Заповед на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“ № РД 38-33 / 11.01.2019 г.

Относно: Дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ в професионално направление 3.8 Икономика, по научна специалност „Политическа икономия“ в Стопански факултет на СУ „Св. Климент Охридски“.

Автор на дисертационния труд: Венцислав Николаев Христов, задочен докторант към катедра „Икономика“ на Стопански факултет – СУ „Св. Климент Охридски“.

Тема на дисертационния труд: „Банково стрес-тестване: Ефективност на макропруденциалния стрес тест за оценка на банкова устойчивост“.

1. Данни за докторанта

Венцислав Николаев Христов е зачислен като задочен докторант със заповед на Ректора № РД 20-180 от 01.02.2014 г. в катедра „Икономика“. Докторантът е положил успешно всички изпити в рамките на докторската програма. Водил е лекционни часове по дисциплините „Търговско банкерство“, „Финансово-счетоводен мениджмънт“ и „Съвременни инструменти за финансова стабилност“. Дисертантът е представил доклади на конференции в чужбина и с международно участие в България, като има две публикации, свързани с дисертацията, в български научни издания с международен статут. Общият брой набрани точки от образователната програма, апробацията на научните резултати и публикациите покриват изискуемия минимум съобразно вътрешните правила на катедра „Икономика“.

Венцислав Христов завършва бакалавър от Университет за национално и световно стопанство, специалност „Финанси“ през 2010 г. През следващата година получава магистърска степен по Бизнес администрация – направление Финансов мениджмънт от VU University, Холандия, като едновременно специализира в отличителна програма за бизнес изследвания (Amsterdam Business Research Institute) към същия университет.

За специализираните теоретични и приложни познания на докторанта в областта на дисертационния труд допринася професионалния му опит. Венцислав Христов ръководи екип за макропруденциални симулации на българската банкова система в управление „Банков надзор“ на Българска народна банка. Също така е дългогодишен член на експертни групи за стрес-тестване към Европейския банков орган и Европейския съвет за системен риск.

2. Обща оценка на представения дисертационен труд

Дисертационният труд е в обем от 269 страници, включително използваната литература и приложенията. В структурно отношение дисертацията се състои от увод, пет глави, заключение, списък на използваните източници и 5 приложения. Прави впечатление забележителния обем на библиографската справка, съдържаща 198 източника, от които 25 на български език и 173 на английски език.

Структурата на дисертацията следва логическа последователност и е добре обоснована. Научният анализ отразява в пълна степен поставените основна цел и задачи. Методологията е разнообразна, като включва широк инструментариум от научни и приложни методи. Докторантът демонстрира задълбочено познаване на обекта и предмета на изследване и коректно използва значителен обем от теоретични и емпирични източници. Научните резултати от количествен характер са умело интерпретирани.

Темата на дисертацията се отличава с особена актуалност и необходимост. Дисертационният труд е посветен на един сравнително по-малко изследван в българската научна литература проблем - банково стрес-тестване в контекста на практико-приложната му насоченост за България. В контекста на представения проблем, изследването е оригинално, систематизирано и съвременно. Първата глава извежда необходимостта от банково стрес-тестване чрез теоретично изследване на развитието на риска в банките. Във

втората глава е идентифицирана ролята на макропруденциалния стрес тест в съвременния банков надзор и регулаторна политика чрез критичен преглед на еволюцията на изискванията и направленията на банково стрес-тестване. Трета глава представя цялостна теоретико-приложна рамка за макропруденциално стрес-тестване. Четвърта глава е посветена на сравнителен анализ на най-добрите международни практики за провеждане на стрес тестове на централни банки в страни от Централна и Източна Европа, а като допълнение са обобщени параметрите на стрес теста на БНБ през 2016 г. В пета глава е направена задълбочена емпирична оценка за устойчивостта на българската банкова система чрез изграждане и приложение на макропруденциални стрес тестове в две направления – капитал и ликвидност.

Като по-важни силни страни на дисертационния труд откроявам следните моменти. Критичният преглед на международните стандарти и текущите инструменти за оценка и управление на банковия риск е подробно представен и дава добро разбиране за нуждата от стрес тестовете. Изследваната еволюция на банковото стрес-тестване позволява за разграничаване на специфични направления и съответното извеждане на макропруденциалната роля на инструмента. Умело са обобщени, синтезирани и систематизирани различни теоретични фундаменти и приложни методики, като прави впечатление логично последователното изложение. Изведените най-добри международни са релевантни с развитието и характеристиките на банковата система в България, а предложената рамка на сравнителния анализ е с възможност за всеобщо приложение на друг обхват от страни. Ефективността на макропруденциалния стрес тест за оценка на банкова устойчивост е представена нагледно и прецизно. Проведените симулации за капитала и ликвидността отчитат спецификите на българската банкова система и са с обоснован избор на подход, методология и представяне на резултати. Иконометричното моделиране на необслужвани кредити в българския банков сектор е статистически основателно и спомага за емпиричния фундамент на анализа. Създаденият технически инструментариум за извършване на капиталов и ликвиден макропруденциален стрес тест позволява за лесно проследяване и разбиране на приложените шокове и съответните ефекти. Синтезираните препоръки на автора адресират предизвикателствата пред ефективното приложение на макропруденциални стрес тестове.

Въз основа на посочените силни страни считам, че задачите на изследването са изпълнени, основната цел е напълно осъществена и изследователската теза на дисертационния труд е убедително доказана.

3. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Посочените приноси на докторанта в автореферата са 5, от които приемам като научни първите два, а трети, четвърти и пети са научно-приложни. Научните приноси обогатяват съществуващите знания като изясняват необходимостта от банково стрес-тестване, ролята на макропруденциалния стрес тест в банковия надзор и регулаторната политика за поддържане на финансова стабилност и синтезират съвременната теоретико-методологична рамка за макропруденциално стрес-тестване. Изведените най-добри практики за макропруденциално стрес-тестване намират приложение с предимството в наличието на различните подходи, сценарии, методологии, техники и допускания. Несъмнено от най-голямо значение е емпиричния анализ с провеждане на макропруденциални стрес тестове за българската банкова система. Авторът представя основателен и добре обоснован подход за симулиране, чрез който нагледно показва ефективността на макропруденциалния стрес тест за оценка на устойчивостта в банковата система при умелото съчетаване на подходяща приложна рамка и експертна оценка. С приложението на стрес тестовете са идентифицирани системните уязвимости и са посочени областите, нуждаещи се от експертиза. По този начин се потвърждава допълващата роля на стрес-тест резултатите при провеждането на макропруденциален анализ. Високо оценявам създадените технически инструменти за приложение на капиталов и ликвиден стрес тест, които са достъпни и лесни за употреба от различни потребители.

Убедено потвърждавам, че трудът е първи опит в българската научна литература за цялостно и систематично теоретико-приложно изследване по тематиката на банковото стрес-тестване. Изразявам пълно съгласие с формулираните от докторанта основни приноси и подкрепям приложимостта на резултатите от дисертацията в лекционни и учебни материали.

4. Бележки и препоръки

От изброените в дисертационния труд области на бъдещо изследване, бих препоръчала на автора да насочи вниманието си към връзката на МСФО 9 „Финансови инструменти“ и провеждането на макропруденциалните стрес тестове. Приложението на новия счетоводен стандарт е съпътствано с множество особености и специфики, които следва да намерят съвместимост с концепциите на банковото стрес-тестване.

5. Публикации, свързани с дисертацията

Към автореферата е даден списък с две самостоятелни публикации на автора, които са в авторитетни научни издания с международен статут. Посочените заглавия включват значими резултати, разработени в дисертационния труд.

- 1) **Hristev, V., 2017.** Macroprudential Bank Stress-Testing – Theoretical Fundamentals, Framework, and Challenges, BNB Discussion Papers No. 108, Bulgarian National Bank;
- 2) **Hristev, V., 2014.** Bank Stress-Testing: Lessons from Central, Eastern and Southeastern European Countries, *Journal of Economic Alternatives* 4, pp. 92-109.

6. Заключение

Дисертационният труд представлява задълбочено, оригинално и комплексно научно изследване по поставената тема, което е базирано на широк инструментариум от научни и приложни метод и е с ясно систематизирани авторски приноси. Отчитайки значимостта на получените научни резултати, защитената изследователска теза и дадените препоръки, считам, че дисертацията отговаря на изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България, Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и вътрешните правила на СУ „Св. Климент Охридски“.

С оглед на гореизложеното, убедено давам своята положителна оценка за дисертационния труд на тема „Банково стрес-тестване: Ефективност на макропруденциалния стрес тест за оценка на банкова устойчивост“ и предлагам на почитаемото жури да присъди образователна и научна степен „доктор“ по професионално

направление 3.8 Икономика, научна специалност „Политическа икономия“ на докторанта
Венцислав Христов.

гр. Велико Търново
15.02.2019 г.

.....
(проф. дн. Мария Павлова)